

Правници у привреди Србије и Црне Горе на XIII Конгресу у Врњачкој Бањи, одржаном од 19. до 21. маја 2004. године, са око 900 учесника и са темом “Привреда и приватизација”, усвајају следеће

ПОРУКЕ

I

Правници у привреди СЦГ су струковног уверења да су наши привредни прописи недовољан и у доброј мери неадекватан регулациони оквир, који као такав не обезбеђује потребан ниво правне сигурности и владавину права. Доградња тог регулационог оквира претпоставља шире укључивање струке и струковних асоцијација, као и организовање струковних расправа у процесу доношења закона, како би закони и други прописи били трајнији, међусобно усклађенији, са што мање правних празнина и како би се читали, тумачили и примењивали на јединственији начин. У редоследу доношења закона потребно је следити логику ствари да се прво усвајају закони општијег нивоа, а након тога закони специјализованог нивоа, будући да ови други морају бити усклађени са првима.

II

Правници у привреди СЦГ се посебно залажу за отклањање бројних недостатака у регулативи приватизације уочених у судској пракси и теорији попут: укидања у Уставу Србије института друштвене својине и друштвеног предузећа, јачање правних форми контроле процеса приватизације и елиминисање контроле од једне уговорне стране, јачање одредби о одговорности обеју уговорних страна код уговора о продаји капитала и имовине, јасније одређење правне позиције агенције за приватизацију и субјекта приватизације код уговора о продаји, проширење и прецизирање битних елемената овог уговора, конкретизовање основа раскида, поступка раскида и правних последица раскида и сл. При овом, важећи систем приватизације у бити не треба мењати, јер би то зауставило овај процес или га

успорило. Ово не искључује наглашену потребу смањења централизације овог процеса у комерцијалном сектору и јачање тржишне позиције тих привредних субјеката, као и са друге стране, потребу јачања позиције државе у стратешком сектору привреде. Најзад, потребно је обезбедити строжу контролу и јавност трошења средстава од приватизације, како би се спречило њихово ненаменско коришћење.

III

Правници у привреди СЦГ се залажу за привредне прописе који се хармонизују са правом Европске уније, што је и уставна обавеза из Уставне повеље, али и за уважавање потребе за одређеним прелазним решењима док траје период транзиције.

Констатовано је да се касни са хармонизацијом неких домаћих прописа који су акционим планом хармонизације РС предвиђени као приоритетни.

IV

Правници у привреди СЦГ су за јединственије и хармонизованије унутрашње привредно законодавство ових двеју чланица Државне заједнице.

V

У области финансијског тржишта правници у привреду су уверења да важећи закон, као и предлог промена, имају озбиљне правне недостатке, да су превише окренути бирократским потребама, а недовољно потребама јачања тржишне позиције привредних субјеката. Посебно су у овом погледу критична решења института својеврсног принудног отвореног акционарског друштва, заступничке изјаве, преузимања отворених друштава, јачања овлашћења ресорног министра и сужавања овлашћења Комисије за хартије од вредности и сл.

Коначно, на финансијском тржишту је потребно правно уредити недостајуће институције, посебно инвестиционе фондове.

VI

Правници у привреди СЦГ се залажу за развој неких облика алтернативног решавања привредних спорова, као и за озбиљне реформе процесног и извршног законодавства, како би се унапредила ефикасност судова у решавању привредних спорова.

VII

Правници у привреди СЦГ инсистирају на убрзању правне заокружености наших тржишних институција а посебно на доношењу прописа у области хипотекарних тржишта, арбитраже, преузимању акционарских друштава, стечају и реорганизацији, денационализацији, привредним друштвима, антимонополима и уређењу делатности од јавног интереса.

VIII

Нови стечајни закон мора представљати израз савремених правних института и целовитог законског уређења поступка стечаја. У том циљу и предлог новог закона о стечајном поступку би требало допунити и одредбама о грађанском стечају.

Новим законским уређењем стечаја морају се уважити и досадашњи ставови судске праксе о правној природи радно-правног статуса радника задржаних на раду код стечајној дужника. Они се исказују у опште прихваћеном ставу да ти радници могу обављати започете послове само у статусу запосленог на одређено време, или радника по уговору о делу, односно уговора о обављању повремених и привремених послова.

Законско настојање да се одбору поверилаца повери доношење најзначајних одлука о току и исходу поступку стечаја требало би допунити и одредбама по личној и грађанској одговорности његових чланова у обављању тих послова.

IX

На плану заштите права интелектуалне својине потребно је вршити обуку и усавршавање кадрова у судовима, државним и другим органима. Процесне законе и прописе допуњавати и изменити, решавање насталих спорова законски уредити на други начин, одредити неколико судова у већим центрима као надлежни за решавање судских спорова.

У оквиру Привредне коморе формирати арбитражу за решавање спорова из области интелектуалне својине.

Констатована је неадекватна и неефикасна заштита свих форми ауторских права, као и да не постоје потребна овлашћења инспекцијских служби. Стога је потребно отклонити ове слабости.

X

Приватизација привредних субјеката је неизбежно утицала на положај запослених. Овај утицај се испољио како у погледу губитка статуса запосленог (тзв. отпуштања технолошких вишкова) тако и у погледу самог радно-правног статуса тј. стицања и остваривања права на раду у вези са радом и по основу рада.

Оно што је посебно карактеристично јесте да запосленима, односно њиховим организацијама није обезбеђена адекватна улога у процесу приватизације, с обзиром на то да су они били непосредни учесници у стварању капитала који је предмет приватизације.

Приватизација је изазвала последице и у области социјалног мира, као и у економском и у социјалном положају запослених. У овим областима неопходно је применити међународне стандарде којима се регулише положај запослених чиме би држава извршила преузете међународне обавезе.

Новчана средства од приватизације би у већем проценту требало ставити у функцију отварања нових радних места, а самим тим повећања броја запослених. То мора бити државни циљ. Исто тако, требало би стварати услове за функционисање тржишта радне снаге и посебно афирмисати улогу приватних агенција за запошљавање у складу са међународним стандардима. Поред тога, требало би створити и претпоставке за функционисање система пензијско инвалидског осигурања и постепено у овај систем уводити и приватно пензијско и инвалидско осигурање.

XI

У пореској сфери залажемо се за осетно растерећење зарада. Међутим, неопходно је опрезно и реално утврдити највећи могући финансијски износ тог растерећења у садашњим условима наших привредних токова. Ако средства за финансирање јавних потреба, након поменутог чина не буду довољна, једино решење је одређено селективно обарање јавне потрошње.

Потребно је пореским путем стимулисати привредну активност. У том циљу предлажемо:

- укидање цедуларног пореза на приходе од дивиденди, а приход од овог извора самопријављивањем укључити у основицу за опорезивање годишњег дохотка грађана.

- укинути порез на капиталне добитке од акција и удела. Наиме, код овог пореза појављује се двоструко опорезивање. Прво се опорезује добит предузећа, а други пут капитални добитак од раста цена акција.

- неопходно је укинути и порез на приходе од камата, јер се у нашим условима опорезује негативна реална каматна стопа.

Сазрели су услови за замењивање мешовитог система опорезивања дохотка грађана синтетичким односно глобалним годишњим порезом.

XII

Констатована је слаба заштита потраживања. Због високе ненаплативости одобрених кредита, велики број банака, укључујући и највеће, отишао је у ликвидацију.

ЗПП и ЗИП нису били прилагођени заштити потраживања и због дугог трајања поступка наплате потраживања нису могли да постигну своју сврху.

Најважније средство обезбеђивања кредита у тржишним привредама – хипотека, у нашим условима је било крајње неефикасно. Ни ручна залога није лако остварива. Лично обезбеђење је било једино ефикасно средство обезбеђења банковних кредита. Наш ЗОО предвиђа и залагање потраживања као средство обезбеђења, али ни овај облик не представља довољан ослонац за кредитну делатност банака. У складу са прописима ЕУ, требало би у нашем законодавству предвидети могућност залагања финансијских инструмената високе ликвидности. Тиме би се убрзала наплата потраживања и одвијање платног промета.

Повратак поверења у наше банкарство претпоставља и изградњу конзистентног система за заштиту депозита. Неопходно је и усавршавање управно правног надзора над банкама, које је у надлежности НБС.

Скренута је и пажња на опасност од уплитања власти у рад банака. Мешање државе у кадровска решења у банкама отежава враћање поверење у наш банковни и финансијски систем.